

Канцеларија парламентарног
војног повјереника БиХ

Ured parlamentarnog
vojnog povjerenika BiH

OFFICE OF PARLIAMENTARY
MILITARY COMMISSIONER OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Broj: 05/3-37-9-192/23
Sarajevo, 25. 1. 2023.

PREDSTAVNIČKI DOM
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BiH

DOM NARODA
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BiH

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

25-01-2023			
ПРЕДСЈЕДНИК	ПОСРЕДНИК	ПОСРЕДНИК	ПОСРЕДНИК

B

Predmet: Izvještaj o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2022. godinu

Poštovani,

U skladu s članom 5. stav (1) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", 51/09) u prilogu vam dostavljamo Izvještaj o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2022. godinu.

S poštovanjem,

Dostavljeno:

- naslovu
- a/a

**IZVJEŠTAJ O RADU PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA
BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2022. GODINU**

SARAJEVO, JANUAR 2023.

Sadržaj

Poglavlje I. Uvodna riječ parlamentarnog vojnog povjernika BiH.....	1
Poglavlje II. Aktivnosti Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH.....	3
Odjeljak A. Postupanje po pritužbama.....	3
1. Pritužbe koje se odnose na obavljanje dužnosti drugog formacijskog mjesta.....	4
2. Pritužbe u vezi s prijemom po preporuci komandanta u početni čin podoficira.....	7
3. Pritužbe koje se odnose na mogućnost postavljenja na viša formacijska mjesta.....	8
4. Vođenje disciplinskog postupka.....	8
5. Ostale pritužbe.....	9
Odjeljak B. Pružanje pravne pomoći.....	11
Odjeljak C. Najavljene i nenajavljene posjete jedinicama i komandama Oružanih snaga BiH.....	12
1. Najavljena posjeta Glavnoj logističkoj bazi - Komandi logistike, Komandi za podršku Oružanih snaga BiH.....	12
2. Najavljena posjeta Centru za protuminsko djelovanje i uništavanje neeksploziviranih ubojitih sredstava (CPMD i UNUS), Komandi za podršku Oružanih snaga BiH.....	14
3. Najavljena posjeta Brigadi zračnih snaga i protuzračne odbrane, Operativnoj komandi Oružanih snaga BiH.....	15
4. Najavljene posjete Komandi za obuku i doktrinu i Centru za osnovnu obuku Komande za podršku OSBiH.....	16
Poglavlje III. Ostale aktivnosti koje je vojni povjerenik realizirao u 2022. godini.....	19

POGLAVLJE I.

UVODNA RIJEČ PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BiH

U skladu s članom 5. stav (1) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), parlamentarni vojni povjerenik Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: vojni povjerenik) podnosi Parlamentarnoj skupštini BiH Izvještaj o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2022. godinu.

Shodno članu 1. stav (2) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH, pozicija vojnog povjerenika ustanovljena je s ciljem jačanja vladavine prava, zaštite ljudskih prava i sloboda profesionalnih vojnih lica i kadeta u Oružanim snagama BiH i Ministarstvu odbrane BiH, kako je to garantirano Ustavom BiH i međunarodnim sporazumima u njegovom dodatku. Ured vojnog povjerenika nezavisno je tijelo Parlamentarne skupštine BiH s nadležnošću za: a) istraživanje specifičnih pitanja po uputstvu Parlamentarne skupštine BiH i Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH. Uputstva se mogu izdati samo ako se pitanje ne razmatra u okviru djelovanja Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH, a vojni povjerenik može i sam zatražiti da Zajednička komisija za odbranu i sigurnost BiH izda uputstva za istraživanje specifičnih pitanja; b) preduzimanje aktivnosti na osnovu vlastite procjene kada u obavljanju svojih nadležnosti dobije informacije od članova Parlamentarne skupštine BiH ili razmatranjem pritužbi vojnih lica i kadeta, te na bilo koji drugi način uoči okolnosti koje upućuju na kršenje ljudskih prava i sloboda vojnih lica i kadeta.

Pravni okvir djelovanja vojnog povjerenika definiran je članom 1. stav (3) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), u kojem je navedeno:

"Na sva pitanja organizacije i upravljanja te druga pitanja značajna za rad vojnog povjerenika čija je pozicija uspostavljena ovim zakonom i odnosa prema pravnim i fizičkim licima, u mjeri u kojoj nisu propisana ovim zakonom, primjenjuju se Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine i Zakon o upravi."

Shodno citiranoj odredbi, pravni okvir djelovanja vojnog povjerenika čine: Zakon o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 51/09), Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13 i 19/16), Zakon o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02, 102/09 i 72/17), te Poslovnik o radu parlamentarnog vojnog povjerenika Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 8/10).

Polazeći od stava izraženog u Preporuci Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope, broj 1742/2006 (Ljudska prava pripadnika Oružanih snaga, čl. 2. i 4.) da su „pripadnici oružanih snaga građani u uniformi koji moraju uživati ista osnovna prava, uključujući ona u Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima i revidiranoj Evropskoj socijalnoj povelji, i istu zaštitu svojih prava i dostojanstva kao svaki drugi građanin u granicama nužnosti vojne službe“, vojni povjerenik je, djelujući na osnovu pritužbi profesionalnih vojnih lica i posjeta komandama i jedinicama Oružanih

snaga BiH, nastojao uticati na Ministarstvo odbrane BiH i nadležne u sistemu Oružanih snaga BiH da pristupe otklanjanju uočenih kršenja ljudskih prava.

Tokom izvještajnog perioda Ured parlamentarnog vojnog povjerenika BiH imao je profesionalnu saradnju s Ministarstvom odbrane BiH, Zajedničkim štabom Oružanih snaga BiH (u daljnjem tekstu: Zajednički štab OSBiH) i Generalnim inspektoratom Ministarstva odbrane BiH (u daljnjem tekstu: Generalni inspektorat). Također, treba spomenuti i dobru saradnju s Institucijom ombudsmena za ljudska prava BiH koja se ostvaruje razmjenom predmeta shodno nadležnosti jedne i druge institucije za njihovo rješavanje, a s ciljem unapređenja kvaliteta zaštite ljudskih prava i sloboda.

Na kraju, vojni povjerenik sa zadovoljstvom ističe izuzetnu saradnju sa Zajedničkom komisijom za odbranu i sigurnost Parlamentarne skupštine BiH, te Zajedničkom komisijom za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH.

Poseban segment rada vojnog povjerenika u ovom izvještajnom periodu bio je, osim rada na pritužbama, preveniranje postupaka pružanjem pravne pomoći, te posredovanjem u pravcu rješavanja nesporazuma i otklanjanja uočenih nepravilnosti. Vojni povjerenik konstatira da je Ministarstvo odbrane BiH ostvarilo značajan napredak u otklanjanju uočenih propusta, a posebno bitna uloga u tom procesu jeste dosljedno djelovanje Generalnog inspektorata MOBiH u provođenju istraga.

U ovom izvještajnom periodu intenzivirane su najavljene i nenajavljene posjete, a cilj je bio utvrditi stanje na terenu poslije ukidanja mjera zabrana uzrokovanih pandemijom. Također, intenzivirani su i razgovori s profesionalnim vojnim licima, koji su prilikom susreta s vojnim povjerenikom iznosili svoje probleme i nezadovoljstvo određenim odlukama nadležnih u Ministarstvu odbrane BiH i Oružanih snaga BiH, a koje se uglavnom ticalo statusnih pitanja, niskih primanja i napredovanja u službi. Poseban pozitivan efekat u ovom domenu imala je izmjena Zakona o plaćama zaposlenih u institucijama BiH.

POGLAVLJE II.

AKTIVNOSTI UREDA PARLAMENTARNOG VOJNOG POVJERENIKA BOSNE I HERCEGOVINE

Odjeljak A. Postupanje po pritužbama

U kontekstu provođenja parlamentarne kontrole rada i drugih pitanja u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda u vezi s vojnim licima i kadetima u Oružanim snagama BiH i Ministarstvu odbrane BiH, svako profesionalno vojno lice ili kadet u Oružanim snagama BiH ima pravo neposredno kontaktirati s vojnim povjerenikom, te podnijeti pritužbu. U izvještajnom periodu najveći broj postupaka i istraga otvoren je na osnovu pritužbi profesionalnih vojnih lica (u daljnjem tekstu: PVL). Osim postupanja po pritužbama, vojni povjerenik ovlašten je da postupa po službenoj dužnosti kada u provođenju svojih nadležnosti dobije informacije ili uoči okolnosti koje upućuju na kršenje ljudskih prava i sloboda profesionalnih vojnih lica i kadeta.

Tokom 2022. godine zaprimljen je manji broj pritužbi profesionalnih vojnih lica iz dva razloga:

1. zbog obustavljanja učešća pripadnika Oružanih snaga BiH u Misiji mira u Islamskoj Republici Afganistan,
2. zbog preventivnog djelovanja u postupku praćenja realizacije konkursne procedure za prijem u Oružane snage BiH.

Ured parlamentarnog vojnog povjerenika BiH je tokom 2022. godine djelovao u 27 postupaka pokrenutih po pritužbama profesionalnih vojnih lica, te u 35 postupaka pokrenutih po zahtjevu za pružanje pravne pomoći, što su ukupno 62 postupka¹.

U izvještajnom periodu postupci po pritužbama i zahtjevima za pružanje pravne pomoći okončani su u 55 predmeta, dok je postupak u ostalim predmetima u toku.

Tokom 2022. godine najveći broj postupaka u Uredu vojnog povjerenika BiH vođen je u sljedećim oblastima:

1. pritužbe koje se odnose na obavljanje dužnosti drugog formacijskog mjesta,
2. pritužbe u vezi s prijemom po preporuci komandanta u početni čin podoficira,
3. pritužbe koje se odnose na mogućnost postavljenja na viša formacijska mjesta,
4. vođenje disciplinskog postupka,
5. ostale pritužbe.

---

¹ U ovom izvještajnom periodu pritužbe i zahtjevi za pravnu pomoć više su bile usmjereni na sistemska rješenja, te su obuhvatali određene grupacije PVL-a ili ih je podnijelo više lica, ali su objedinjavani u jedinstven postupak.

1. Pritužbe koje se odnose na obavljanje dužnosti drugog formacijskog mjesta

I u ovom izvještajnom periodu, kao i ranijim, vojni povjerenik ukazivao je na činjenicu obavezne naknade za profesionalna vojna lica koja su, pored dužnosti svojih formacijskih mjesta, dodatno obavljala dužnosti drugih formacijskih mjesta duže od 30 dana na osnovu usmenih naredbi nadređenih. Pri tome za svoj angažman nisu imali pismenu naredbu, te shodno tome nisu mogli ni ostvariti naknadu u skladu s članom 64. stav (2) Zakona o službi u OSBiH.²

U obrazloženjima odgovornih iz Ministarstva odbrane BiH ističe se da podnosioci pritužbe ne mogu biti imenovani za vršioca dužnosti jer ne ispunjavaju uslove, pa shodno tome i ostvariti pripadajuću naknadu. Ističe se da podoficir ne može biti imenovan za vršioca dužnosti na formacijskom mjestu oficira, da se *vršilac dužnosti može odrediti za formacijsko mjesto istog, neposredno višeg ili nižeg čina*, ali ne može dva čina više od ličnog čina. **Ali nesporna je činjenica da su sva profesionalna vojna lica, iako nisu mogla biti određena za vršioca dužnosti, na osnovu usmene naredbe, mjesecima, pa i godinama obavljala te dužnosti, a da im je pri tome bilo uskraćeno pravo na bilo kakav vid naknade ili nagrade. Iako je predviđeno da se protiv odgovornih lica koja postupe mimo propisa u pogledu imenovanja vršilaca dužnosti pokrene disciplinski postupak, do sada nijedan disciplinski postupak nije proveden.**

Posebno se ističe predmet S.S., u vezi s kojim je vojni povjerenik izdao Preporuku broj: UP1/05/3-37-3-94/19 od 28. 2. 2020, koja dodatne poslove drugog radnog mjesta bez ikakve naknade obavlja duže od tri godine. U više navrata vojni povjerenik tražio je informacije i insistirao da se imenovanoj dodijeli njeno pravo, što su odgovorni iz Ministarstva odbrane BiH odbijali pravdajući to administrativnim procedurama.

Ministarstvo odbrane BiH očitivalo se da ne može provesti Preporuku vojnog povjerenika u pogledu postavljenja imenovane za vršioca dužnosti. Međutim, vojni povjerenik posebno naglašava da je u Preporuci istakao da *vojni povjerenik ne prejudicira niti određuje model prema kojem će se ostvariti finansijsko pravo imenovane u cjelokupnom vremenskom periodu u kojem je obavljala dužnost*, tim prije što za svoj rad nije dobila bilo kakav vid novčane nagrade kako bi se barem na taj način valorizirao njen angažman na poslovima drugog radnog mjesta.

Međutim, dugogodišnji stavovi vojnog povjerenika u vezi s predmetnim pitanjem potvrđeni su prvostepenom Presudom Suda BiH, broj: S1 3 P 039675 21³, te drugostepenom Presudom broj: S1 3 P 039675 21 Gž, donesenim po tužbi S.V. protiv Ministarstva odbrane BiH zbog uskraćivanja isplate naknade u skladu s članom 64. stav (2) Zakona o službi u OSBiH. U samom postupku kao dokazni

---

² "(2) Prava iz stava (1) ovog člana imaju i profesionalna vojna lica koja obavljaju dužnost, odnosno zamjenjuju odsutno vojno lice, ako obavljanje dužnosti, odnosno zamjenjivanje traje više od 30 dana

³ Presudom se tužena strana, Ministarstvo odbrane BiH, obavezuje da tužitelju isplati razliku plaće prema koeficijentu formacijskog mjesta čije je poslove stvarno obavljao, za sav period obavljanja poslova zajedno sa zateznim kamatama. Tužena se obavezuje da na isplaćene neto plaće po presudi izvrši obračun i uplatu obaveznih doprinosa i poreza u ime i za račun tužitelja, te da u nadležnu poresku upravu dostavi izmijenjene MIP obrasce za tužitelja. Tužena se obavezuje na naknadu troškova parničnog postupka.

materijal korišteni su i stavovi vojnog povjerenika koje je Sud cijenio relevantnim prilikom donošenja presude u korist tužitelja.

U nastavku dajemo kratku uporednu analizu između stavova vojnog povjerenika datim u preporukama po pritužbama u vezi s predmetnim pitanjem, stavova Ministarstva odbrane BiH, te u konačnici stav Suda BiH dat u navedenoj presudi.

Stavovi vojnog povjerenika:

- za ostvarivanje prava i naknade u smislu člana 64. stav (2), a za lica koja nisu obuhvaćena stavom (1) u pogledu određivanja vršioca dužnosti, jasno i nedvosmisleno je utvrđeno da se moraju kumulativno ispuniti dva uslova:
  - a) da vojno lice obavlja dužnost, odnosno zamjenjuje odsutno vojno lice, pri čemu je termin vojno lice neutralno određen i nije definiran vojnom hijerarhijom,
  - b) da zamjenjivanje traje više od 30 dana neprekidno;
- nesporno je utvrđeno da su podnosioci pritužbi "**stvarno obavljali dužnosti, poslove i radne zadatke drugog radnog mjesta**" pored svog osnovnog formacijskog mjesta, u trajanju dužem od 30 dana;
- proceduralna greška koja se ogleda u nepostojanju naredbe o postavljenju na dužnost ne smije biti prepreka licima koja su zaista obavljala određenu dužnost, kao što je slučaj kod podnosioca pritužbi, za ostvarivanje prava koja proizlaze iz takvog faktičkog stanja, posebno ako uzmemo u obzir član 17. Zakona o službi u Oružanim snagama BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12 i 41/16) prema kojem su **profesionalna vojna lica dužna da izvršavaju naređenja nadležnih starješina koja su u vezi sa službom, osim naređenja koja imaju obilježja krivičnog djela.**
- **zbog propusta nadređenih i nepoštivanja propisanih procedura koje su uslov za primjenu člana 64. Zakona o službi u Oružanim snagama BiH podnosioci pritužbe trpe štetu u pogledu ostvarivanja dva ključna prava, i to:**
  - a) *materijalnih prava u skladu s poslovima formacijskog mjesta koje profesionalno vojno lice obavlja, kao i*
  - b) *neračunanje vremena provedenog u činu na mjestu vršioca dužnosti u slučaju kada je postavljen na formacijsko mjesto koje je višeg čina od ličnog, a što je važno za proces napredovanja u profesionalnoj vojnoj službi;*
- *vojni povjerenik osporio je pozivanje Ministarstva odbrane BiH na zastaru potraživanja plaće i drugih primanja formacijskog mjesta koje je PVL dodatno obavljalo shodno odredbi Zakona o radu u institucijama BiH;*

Stavovi Ministarstva odbrane BiH:

- podnosioci pritužbi nemaju naredbu o postavljenju za vršioca dužnosti, te se stoga na njih ne može primijeniti član 64. Zakona o službi,
- vršioци dužnosti moraju ispunjavati uslove koji su jednaki kao i za postavljenje;
- u članu 138. stav (4) Zakona o službi u OSBiH definirano je da se za vršica dužnosti može odrediti za formacijsko mjesto istog, neposredno višeg čina, odnosno neposredno nižeg čina, a što je jednako propisano i Smjernicama za ostvarivanje prava profesionalnih vojnih lica na plaću i druga primanja po osnovu člana 64. Zakona o službi u OSBiH (podzakonski akt Ministarstva odbrane BiH);

- Ministarstvo odbrane BiH ne može donijeti naredbu za određivanje vršioca dužnosti za podnosioca pritužbe jer je formacijsko mjesto koje je upražnjeno dva čina više od ličnog čina imenovanog (*imenovani po usmenoj naredbi nadređenog 10 mjeseci obavlja dodatne poslove istog upražnjenog formacijskog mjesta bez ikakve naknade*);
- nastupila je zastara potraživanja na osnovu Zakona o radu u institucijama BiH.

Relevantni izvodi iz Presude Suda BiH:

- odredbom člana 64. stav (1) Zakona o službi u OSBiH propisano je da vršiocu dužnosti pripadaju plaća i druga primanja prema formacijskom mjestu na kojem je obavljao poslove, ako obavljanje dužnosti traje više od 30 dana,
- utvrđeno je da je tužitelj obavljao dužnost drugog formacijskog mjesta više od 30 dana, te da mu je tužena dužna isplatiti razliku plaće između koeficijenta ličnog čina "stariji vodnik I. klase (1,35) i formacijskog mjesta za koje je predviđen čin "major" (2,25) za utuženi period, u skladu s članom 14. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama BiH,
- Odredbom člana 138. stav (4) Zakona o službi u OSBiH propisano je da se vršilac dužnosti može odrediti za formacijsko mjesto istog, neposredno višeg ili neposredno nižeg čina. U konkretnoj pravnoj stvari nije sporno da tužitelj ima lični čin "stariji vodnik I. klase", a da je primio dužnost formacijskog mjesta za koje je predviđen čin "major", više za tri čina od čina koji ima tužitelj, ali se tako postupanje tužene (Ministarstva odbrane BiH) ne može staviti na teret tužitelju, niti tužitelj može snositi posljedice takvog postupanja tužene. Sud smatra da se tužitelju ne mogu uskratiti prava da ostvari zaradu prema obavljenom poslu, a koji je nesumnjivo obavljao, i to poslove svog radnog mjesta na koje je raspoređen, kao i poslove i radne zadatke pomoćnika načelnika Štaba za personal,
- postupanje tužene protivno imperativnoj normi iz člana 64. stav (1) Zakona o službi u OSBiH ne može uskratiti pravo tužitelja da ostvari zaradu prema obavljenom poslu, a koji je neusumnjivo radio uz saglasnost komandanta,
- neizdavanje naredbe ne umanjuje prava tužitelja koja proizlaze iz dužnosti koje je tužitelj obavljao u spornom periodu pored svojih redovnih poslova svog (podoficirskog) radnog mjesta. Naime, obavljanje faktičkog rada drugog (oficirskog) radnog mjesta tužitelju daje status vršioca dužnosti, jer je tužitelj preuzeo dužnost upražnjenog formacijskog mjesta;
- odlučujući o procesnopravnom prigovoru neblagovremenosti, Sud cijeni da je isti neosnovan (...). U konkretnoj pravnoj stvari ne radi se o povredi prava iz radnog odnosa, nego se radi o novčanom potraživanju, odnosno o isplati razlike plaće i pripadajućih doprinosa tužitelju za cijeli period obavljanja poslova drugog formacijskog mjesta, pri čemu apsolutna zastara potraživanja iz radnog odnosa nastupa u roku od tri godine od dana nastanka potraživanja,
- pozivanje tužene na primjenu Smjernica koje mogu služiti samo s ciljem razrade zakonske odredbe, ali ne mogu biti u suprotnosti s imperativnom zakonskom odredbom, zbog čega se ne mogu primijeniti u konkretnom slučaju,
- odredbom člana 3. stav (1) tačka a) Zakona o plaćama i naknadama zaposlenim u institucijama BiH propisano je da će se prilikom određivanja iznosa plaća i drugih naknada zaposlenih u institucijama BiH poštovati princip: ista plaća za isti ili sličan posao.

Vojni povjerenik očekuje da će Ministarstvo odbrane BiH konačno ovo sistemsko pitanje riješiti na pravičan način spram vojnih lica koja, izvršavajući naredbe, odgovorno obavljaju dodatne poslove

drugih formacijskih mjesta Također, očekujemo da će se prilikom rješavanja u obzir uzeti svi izneseni stavovi Ureda parlamentarnog vojnog povjerenika BiH, odnosno presude Suda BiH po tužbi S.V.

2. Pritužbe u vezi s prijemom po preporuci komandanta u početni čin podoficira

Parlamentarnom vojnom povjereniku BiH obratila su se profesionalna vojna lica u vezi s provođenjem Odluke Ministarstva odbrane BiH o prijemu u vojnu službu u početnom činu podoficira Oružanih snaga BiH po preporuci komandanta od 28. 9. 2022.

Naime, u informaciji dostavljenoj vojnom povjereniku istaknuto je da je proces navodno zaustavljen, te da je dobna granica naknadnom odlukom pomjerena do 40 godina za predlaganje od strane komandanata. Vojni povjerenik zatražio je 25. 10. 2022. očitovanje od Ministarstva odbrane BiH u pogledu istinitosti navoda, te pojašnjenje zbog čega je proces naknadno zaustavljen.

Ministarstvo odbrane BiH dostavilo je odgovor aktom broj: 10-34-1-2166-7/22 od 1. 11. 2022. (zaprimljeno u PSBiH 22.11.2022) u kojem su data sljedeća pojašnjenja:

- na osnovu izvršene analize stanja popune komandi i jedinica OSBiH, a s ciljem obezbjeđenja operativne gotovosti OSBiH i pružanja istih mogućnosti svim pripadnicima OSBiH, ZŠOSBiH inicirao je da se predloži da ministar odbrane BiH donese odluku o zanemarivanju starosne granice za prijem putem preporuka komandanta X. klase podoficira i rukovaoa,
- Ministar odbrane BiH donio je Odluku, broj: 10-34-1-2166-4/22 od 25. 10. 2022. o zanemarivanju starosne granice za prijem putem preporuke, a slijedom toga i Odluku broj: 10-34-1-2166-5/22 od 27. 10. 2022. o izmjeni Odluke broj: 10-34-1-2166-2/22 od 28. 9. 2022. (...). Navedenim izmjenama regulirano je da komandant može preporučiti vojno lice u činu vojnika koje u vrijeme upućivanja na osnovnu vojnu obuku, dana 19. 12. 2022, neće biti starije od godina propisanih za prestanak službe u Oružanim snagama BiH. Ova izmjena u skladu je s članom 10. stav (2) tačka f) alineja 1) Pravilnika o prijemu u vojnu službu ("Službeni glasnik BiH", br. 23/18, 42/21 i 54/22),
- proces prijema podoficira po preporuci nije zaustavljen već je pružena ista mogućnost svim vojnicima, pripadnicima OSBiH, koji ispunjavaju uslove za prijem po preporuci i u vrijeme upućivanja na osnovnu vojnu obuku neće biti stariji od godina propisanih za prestanak službe u OSBiH, odnosno od 40 godina života.

S obzirom na to da su Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab OSBiH svoje odluke donijeli pozivajući se na obezbjeđivanje operativne gotovosti OSBiH, na što vojni povjerenik nema ovlaštenja da utiče, te kako one nisu protivne odredbama zakonskih i podzakonskih akata na snazi, vojni povjerenik cijeni da su prijave profesionalnih vojnih lica po predmetnom pitanju neosnovane.

Također, Ured vojnog povjerenika BiH nije zaprimio nijednu pritužbu profesionalnih vojnih lica koja bi upućivala na moguću diskriminaciju u primjeni navedenih odluka, te je istraga po ovim prijavama obustavljena.

3. Pritužbe koje se odnose na mogućnost postavljenja na viša formacijska mjesta

Parlamentarnom vojnom povjereniku BiH obratila su se PVL, ukazujući na sistemski problem u vezi sa završenim funkcionalnim i specijalističkim usavršavanjima neophodnim za unapređenje.

Imajući u vidu činjenicu da u sklopu Oružanih snaga BiH postoje specifična zanimanja, kao što je angažiranje u vojnom orkestru i slično, zatražena je informacija od Ministarstva odbrane BiH o tome da li je svim profesionalnim vojnim licima pružena jednaka šansa za stručno usavršavanje u pogledu poštivanja principa *jednakih mogućnosti* za napredovanje u službi.

Ministarstvo odbrane BiH dostavilo je odgovor broj: 10-34-3-323-42/22 u kojem je istaknuto da je prepoznat sistemski problem u vezi s nemogućnošću izvođenja dijela edukacija koje su definirane u Pravilniku o unapređenju PVL u MOBiH i OSBiH, a koje su uslov za unapređenje u viši čin, te su preduzete aktivnosti i navedeni problem je riješen na način da je izrađen Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unapređenju PVL u MOBiH i OSBiH, broj: 10-02-3-1414-20/22 od 10. 8. 2022, koji je stupio na snagu danom donošenja.

Nadalje, PVL obraćala su se i u vezi sa razvrstavanjem formacijskih dužnosti na komandne, rukovodne i ostale dužnosti, a što se posebno odnosilo na grupacije koje nisu razvrstane u rukovodne dužnosti, iako su prema opisu zadataka i nivoa odgovornosti trebale biti. Usljed tog stanja podnosioci pritužbi bili su oštećeni prilikom bodovanja na ukupnim listama uspješnosti, jer im značajan broj bodova nije dodjeljivan na ime rukovodnih dužnosti, a što se automatski odražavalo na njihove mogućnosti za napredovanje i unapređenje.

Nakon provedenih istraga, Zajednički štab OSBiH dostavio je informaciju prema kojoj je Ministarstvo odbrane BiH donijelo odluku broj: 10-03-15-65-18/22 od 21. 12. 2022. kojom se određene dužnosti koje nisu uvrštene kao rukovodne i komandne svrstavaju u navedene grupe, čime je obuhvaćena i formacijska dužnost podnosioca pritužbi, te će se izvršiti bodovanje u listama uspješnosti za sva lica koja su bila i koja su postavljena na navedene formacijske dužnosti od dana postavljenja na formacijsku dužnost.

4. Vođenje disciplinskog postupka

U izvještajnom periodu vojni povjerenik je u više navrata upućivao urgencije nadležnim za okončanje disciplinskog postupka po pritužbi PVL-a N.N. Kada je u pitanju vođenje disciplinskog postupka, vojni povjerenik ne upušta se u meritum predmeta, iz razloga što je sudionicima disciplinskog postupka dat širok spektar pravne zaštite, te u tom kontekstu vojni povjerenik izričito prati poštivanje propisanih procedura. U konkretnom slučaju prvostepeno disciplinsko rješenje je poništeno, te je naloženo ponavljanje postupka, koje je u toku.

Također, u jednom predmetu vojni povjerenik izdao je Preporuku broj: UP1/05/03-37-3-34/22 zbog pogrešno utvrđenog stvarno nadležnog organa za rješavanje po žalbi u drugom stepenu, kojom je naloženo:

- I. Obavezuje se Ministarstvo odbrane BiH da donese izmjene Rješenja broj: 13-13-2-834-4/22 od 20. 6. 2022. u dijelu "Pouka o pravnom lijeku" u kome mora biti naveden

stvarno nadležni organ za rješavanje po žalbi u drugostepenom upravnom postupku, što je u konkretnom slučaju Žalbeno vijeće pri Vijeću ministara BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 75/18).

- II. Rokovi za podnošenje žalbe stvarno nadležnom drugostepenom organu moraju biti definirani od dana donošenja izmjene Rješenja.
- III. Ministarstvo odbrane BiH i Zajednički štab OSBiH obavijestit će vojnog povjerenika bez odgađanja, a najkasnije u roku od 10 dana od prijema ove preporuke, o postupanju po njoj.

PVL B.M. obratio se vojnom povjereniku BiH u vezi s pružanjem pravne pomoći u pogledu izdatog Rješenja Ministarstva odbrane BiH o naknadi štete.

Uvidom u Rješenje broj: 13-13-2-834-4/22 od 20. 6. 2022, te uvidom u dostavljeni Zaključak Odbora državne službe za žalbe, broj: 01-2-07-2-71/3-22 od 20. 10. 2022, vojni povjerenik konstatira da je u pouci o pravnom lijeku pogrešno navedena institucija koja odlučuje po žalbama u drugostepenom upravnom postupku.

S obzirom na navedeno, te činjenicu da je imenovani blagovremeno uložio žalbu, i to na način kako je navedeno u pouci o pravnom lijeku, vojni povjerenik izdaje ovu preporuku uz obavezu da se izvrši povrat u predašnje stanje u pogledu rokova za ulaganje žalbe i to od trenutka donošenja izmjene Rješenja broj: 13-13-2-834-4/22 od 20. 6. 2022, kako ja navedeno u tačkama I. i II. Preporuke.

Ministarstvo odbrane BiH dostavilo je informaciju broj: 13-13-2-834-24/22 od 14.11.2022. u kojoj je istaknuto da je Ministarstvo odbrane BiH postupilo po Preporuci vojnog povjerenika i donijelo Zaključak o ispravci greške u Rješenju broj: 13-13-2-834-23/22 od 9.11.2022.

5. Ostale pritužbe

Među ostalim pritužbama koje su bile predmetom istraga vojnog povjerenika ističe se pritužba u vezi s angažiranjem jedinica Oružanih snaga BiH za pomoć civilnim strukturama u reagiranju na prirodne i druge katastrofe i nesreće.

Naime, u pritužbi se navodi da se jedinice Oružanih snaga BiH angažiraju suprotno odredbama čl. 5. i 12. Zakona o odbrani BiH, odnosno da se ove odredbe primjenjuju selektivno. Posebno se ističe da se "podobnim opštinama odobrava angažiranje inženjerskih jedinica bez odluke Predsjedništva BiH i bez ikakvih kriterija. Tako se za pojedine opštine svake godine odobrava angažiranje inženjerskih jedinica bez obzira na to što nije bilo prirodne ili druge nesreće pa ispada da su Oružane snage zadužene za održavanje lokalnih cesta u pojedinim opštinama."

Ured parlamentarnog vojnog povjerenika BiH na iznesene navode zatražio je očitovanje Ministarstva odbrane BiH, te Zajedničkog štaba OSBiH.

Ministarstvo odbrane BiH je u svom odgovoru od 17. 5. 2022, akt broj: 06-50-1349-2/22, istaklo da se "Oružane snage BiH ne angažiraju suprotno odredbama čl. 5. i 12. Zakona o odbrani BiH, niti se navedene odredbe primjenjuju selektivno. Oružane snage BiH ne koriste se u političke svrhe niti za aktivnosti

političkih stranaka, a svako angažiranje OSBiH za pomoć civilnim organima u reagiranju na prirodne i druge katastrofe i nesreće odobrava Predsjedništvo BiH."

Također, u odgovoru je istaknuto da se inženjerske jedinice OSBiH, u okviru civilno-vojne saradnje, angažiraju i kroz planove obuka ovih jedinica, a u svrhu smanjenja troškova obuka i racionalnog korištenja sredstava. Uz odgovor Ministarstvo odbrane BiH dostavilo je i pregled angažiranja inženjerskih jedinica OSBiH tokom 2020. i 2021. u formi tabelarnih pregleda.

Zajednički štab OSBiH u svom odgovoru, broj: 16-05-03-28-341-41/22 od 17. 5. 2022, dao je pojašnjenje o načinu i uslovima angažiranja inženjerskih jedinica BiH, te istakao da se one angažiraju na osnovu odluka Ministarstva odbrane BiH.

I u ovom izvještajnom periodu vojni povjerenik je na početku nove grijne sezone za 2022/23, a imajući u vidu ranije teškoće u vezi s grijanjem u kasarnama OSBiH, zatražio informaciju od Ministarstva odbrane BiH i Zajedničkog štaba OSBiH o preduzetim aktivnostima u pravcu osiguranja grijanja jedinicama OSBiH.

Naime, ranije utvrđene teškoće obrađene su u Izvještaju o radu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH za 2021. godinu, koji je usvojila Parlamentarna skupština BiH, a koji je potom dostavljen Ministarstvu odbrane BiH i Oružanim snagama BiH na znanje i postupanje.

Podsjećamo, pritužbe su se odnosile na više lokacija OSBiH, a odnosile su se na nedostatak sirovina za grijanje, na servisiranje termoenergetskih postrojenja i druge uzroke, a koji su prema dostavljenim informacijama otklonjeni.

Ured vojnog povjerenika BiH, s ciljem provjere trenutnog stanja, zatražio je informaciju o tome da li su otklonjeni svi uočeni nedostaci za normalan početak grijne sezone na svim lokacijama OSBiH, te da li je nabavljena dovoljna količina energenata.

U dostavljenim informacijama istaknuto je da je izvršena cjelokupna isporuka mazuta, lož ulja, tečnog naftnog plina, dok je isporuka cjelokupnih količina mrkog uglja u toku i bit će izvršena do početka grijne sezone. Sve lokacije koje koriste navedene energente su procenutalno popunjene shodno raspoloživim skladišnim kapacitetima. Skladišni kapaciteti tečnim naftnim plinom su 100% popunjeni. Zbog poremećaja tržišnih cijena ogrjevnog drveta, prvobitna procedura javne nabavke je obustavljena zbog nezainteresiranosti dobavljača. Novi postupci pokrenuti su polovinom septembra 2022. Također, zbog poremećaja cijena na tržištu, u septembru su obnovljeni postupci nabavke peleta za lokacije koje primarno koriste ovaj energent.

Jedina lokacija unutar OSBiH koja će ući u grijnu sezonu bez mogućnosti adekvatnog zagrijavanja jeste kasarna "Adil Bešić" u Bihaću, jer je kotlovima na ovoj lokaciji istekao eksploatacioni vijek i potrebno je zamijeniti minimalno jedan kotao. Također, problemi su evidentirani i na lokacijama u Pazariću, Doboju, Banjoj Luci i Bileći na kojima treba osigurati kapitalna finansijska sredstva za izgradnju novih kotlovnica s pratećom opremom i instalacijama.

Na kraju ističemo da su se ostale pritužbe uglavnom odnosile na statusna pitanja PVL-a, učesće na dodatnim edukacijama i kursevima, te mogućnost produženja ugovora u profesionalnoj vojnoj službi.

Odjeljak B. Pružanje pravne pomoći

Ured parlamentarnog vojnog povjerenika BiH je tokom izvještajnog perioda zaprimio 35 zahtjeva za pružanje pravne pomoći, u situacijama kada profesionalna vojna lica nisu željela podnijeti pritužbu, već su samo tražila tumačenje određenog propisa, pravni savjet ili stručnu pomoć prilikom rješavanja određenih statusnih pitanja.

Naime, kroz institut posredovanja vojni povjerenik nastojao je da se eventualni problemi sagledaju i pokušaju riješiti na nivou matičnih jedinica. Također, kroz razgovor s profesionalnim vojnim licima vojni povjerenik je, kad god je bilo moguće, pružajući pravnu pomoć uticao na otklanjanje eventualnih nepravilnosti, a sve s ciljem zaštite prava, s jedne strane, te stvaranja povoljnijih uslova za rad u radnim sredinama, s druge strane.

U izvještajnom periodu najveći broj slučajeva pravne pomoći evidentiran je u sljedećim oblastima:

- molbe za premještaj na nove pozicije zbog bolesti ili porodičnih potreba,
- prijave mogućeg mobinga i uznemiravanja,
- narušeni međuljudski odnosi u radnom okruženju,
- nepravilnosti u postupku ocjenjivanja,
- mogućnosti produženja profesionalne vojne službe nakon sticanja uslova za penzionisanje,
- disciplinski postupak,
- ostvarivanje prava iz radnih odnosa,
- pravna pomoć prilikom prijema u Oružane snage BiH ili napredovanju u službi,
- premještaj/prekomanda profesionalnog vojnog lica,
- pitanja iz domena primjene Pravilnika o profesionalnom razvoju i upravljanju karijerom u MOBiH i OSBiH,
- tumačenje pravnih propisa.

Na sve zahtjeve za pravnom pomoći Ured parlamentarnog vojnog povjerenika BiH odgovorio je blagovremeno i pružio potrebnu pravnu i stručnu pomoć. U tom procesu vojni povjerenik ostvario je kontakte sa svim nadležnim za rješavanje konkretnog problema, odnosno pružanje potrebne pomoći, te po potrebi skrenuo pažnju na eventualno učinjene propuste, pri čemu je data mogućnost za njihovo otklanjanje.

Odjeljak C. Najavljene i nenajavljene posjete jedinicama i komandama Oružanih snaga BiH

U skladu s članom 4. tačka f) Zakona o parlamentarnom vojnom povjereniku BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 51/09), vojni povjerenik ima ovlaštenje da u bilo kojem trenutku najavljeno ili nenajavljeno posjeti jedinice i komande Oružanih snaga BiH i organizacione jedinice Ministarstva odbrane BiH. Vojni povjerenik nastoji da u diskusiji i razgovoru s profesionalnim vojnim licima kao i obilaskom lokacija i prostora u kojima borave ili ih koriste za potrebe službe procijeni stanje ljudskih prava i sloboda i na osnovu toga utvrdi pravce svog djelovanja.

Tokom 2022. godine vojni povjerenik realizirao je 16 najavljenih i nenajavljenih posjeta kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, a pregled nekih od posjeta, kao i teškoće s kojima se suočavaju PVL, navodimo u nastavku.

1. Najavljena posjeta Glavnoj logističkoj bazi - Komanda logistike, Komande za podršku Oružanih snaga BiH

Vojni povjerenik je, 15. 3. 2022, zajedno s generalnim inspektorom Ministarstva odbrane BiH boravio u najavljenoj posjeti Glavnoj logističkoj bazi - Komanda logistike, Komandi za podršku Oružanih snaga BiH u kasarni "Butile" Sarajevo.

Tokom posjete utvrđeno je da je u oblasti personala stanje sljedeće:

1. popunjenost jedinice je 87, 38, odnosno 367 PVL, od predviđenih 420 formacijskih mjesta,
2. trenutno su upražnjena 53 formacijska mjesta, od čega 10 oficira, 12 podoficira, 8 vojnika, te 23 civilna lica,
3. posebno je izražen problem s popunjavanjem mjesta za rukovaoce klase 3 i 4, zatim oficira za održavanje i infrastrukturu, te problemi s OR5 i OFO-OF1 tehničke, intendantske i saobraćajne službe,
4. predstavnik radionice za održavanje i uništavanje MiMES-a je iznio problem rada s opasnim materijama civilnih lica na lokacijama, koji nemaju status profesionalnih vojnih lica, a podjednako s PVL obavljaju iste poslove s opasnim materijama u sklopu razvrstavanja, delaboracije i uništavanja MiMES-a, pri čemu nemaju posebnu novčanu naknadu za takvu vrstu posla, koju imaju PVL. Na rješavanje ovog problema vojni povjerenik je do sada ukazivao nadležnim više puta.

Osnovni zadaci i misija jedinice su:

1. organiziranje i izvođenje logističkih operacija višeg nivoa logističke podrške, i to: snabdijevanja i održavanja materijalnih sredstava, transporta, održavanja objekata i infrastrukture, logističkih usluga i sanitetsko-veterinarske podrške komandi i jedinicama OSBiH;
2. obezbjeđivanje uslova za funkcioniranje života i rada na lokacijama u nadležnosti Glavne logističke baze;
3. izvođenje operacija s MiMES-om;
4. realizacija stručno-specijalističke obuke,

5. organizacija fizičkog obezbjeđenja na lokacijama u nadležnosti Glavne logističke baze;
6. pomoć civilnim organima u reagiranju na prirodne i druge katastrofe i nesreće;
7. obezbjeđenje logističke podrške.

U vezi s pitanjem organizacione strukture Glave logističke baze predložen je razmještanje jedinica, četa i radionice, pregled perspektivnih i neperspektivnih lokacija, te udaljenost lokacija od komande.

Kada je riječ o logistici, tokom posjete istaknuto je da je proces rashodovanja stalna aktivnost, a mjere dezinfekcije i deratizacije redovno se izvršavaju u skladu s narednjima pretpostavljene komande.

Poseban problem, koji je vojni povjerenik evidentirao i tokom ranijih posjeta ovoj lokaciji, jeste prodaja otpada. Naime, 108 motornih vozila je rashodovano i pretvoreno u automobilski otpad, te je u toku predaja kupcu. Ostale količine otpada prijavljene su i čeka se raspisivanje tendera za njihovu prodaju. Na ovoj lokaciji, prilikom čišćenja kruga pronađene su, razvrstane i izvagane ukupno 34 tone otpada, a na lokaciji kasarne "Rajlovac" osam tona.

Tokom posjete istaknuto je da se u segmentu materijalno-finansijskog poslovanja provodi stalna kontrola materijalne i finansijske dokumentacije, kontrola i unos podataka za obračun plaća, te kontrola isporučene robe i usluga od dostavljača.

Kada su u pitanju teškoće koje se evidentiraju na lokaciji, te prijedlozi za njihovo rješavanje, ističemo:

1. problemi s rashodovanjem, pri čemu je nužno ubrzati proces prodaje svih vrsta otpada. Radi se o otpadu dobivenom u procesu demilitarizacije M, na lokacijama Visoko, HKG, Rabić i Krčmarice u količini od preko 6500 hiljada tona, ostalog otpada od 464 tone, te 150201,47 litara MB-98 rashodovanog na lokaciji Čelebići,
2. teškoće u procesima provođenja obuka zbog nedostupnosti ljudstva, a prijedlog je da Operativna komanda pruži pomoć u obezbjeđenju lokacija,
3. predaja lokacije Crna Rijeka, u čemu je potrebna koordinacija Ministarstva odbrane BiH i Vlade Republike Srpske,
4. teškoće u pogledu donacija i postupanja u skladu s instrukcijom Ministarstva odbrane BiH,
5. problemi u oblasti održavanja, pri čemu se ističe problem prevelike zastupljenosti linije 4 uz smanjenje linija 2 i 3, nepostojanje adekvatnih ugovora za snabdijevanje s rezervnim dijelovima, a ugovori za liniju 4 ne obuhvataju sve vrste i tipove vozila,
6. dugotrajan problem su i odvodni kanali na lokaciji Butile, pri čemu se evidentira pojava fekalija od vremena izgradnje autoputa,
7. održavanje protupožarne opreme i gromobranskih instalacija,
8. popravka hidrantske mreže i sistema videonadzora,
9. nepostojanje posebne lične formacije za strateška i perspektivna skladišta,
10. formacijom nije predviđen dovoljan broj ljudstva za izvršavanje velikog broja zadataka koji se realiziraju na lokacijama u nadležnosti Glave logističke baze.

Nakon posjete vojni povjerenik konstatira da je sigurnost na lokaciji, unatoč brojnim teškoćama, na visokom nivou. Također, svi procesi operacija i obuka se profesionalno izvršavaju.

U odnosu na prethodnu posjetu, vojni povjerenik posebno značajnim smatra aktivnosti jedinice na urednom skladištenju otpada, koji je sortiran, složen, ograđen i spreman za prodaju. Motorna vozila na lokaciji su uredna, ispravna i funkcionalna.

Krug kasarne je uredan, radovi na vodovodnoj mreži su u toku i uz prethodne aktivnosti potrošnja vode stavljena je pod kontrolu.

2. Najavljena posjeta Centru za protuminsko djelovanje i uništavanja neeksplozivnih ubojitih sredstava (CPMD i UNUS) Komande za podršku Oružanih snaga BiH

Vojni povjerenik je, 11. 4. 2022, sa saradnicima boravio u najavljenoj posjeti Centru za protuminsko djelovanje i uništavanje neeksplozivnih ubojitih sredstava (CPMD i UNUS) Komande za podršku Oružanih snaga BiH, u kasarni "Rajlovac", Sarajevo.

Prilikom posjete održan je informativni brifing kojim je prezentirana misija, organizaciono-formacijska struktura, realizirani zadaci, te saradnja i kapaciteti Centra.

Tokom brifinga istaknuto je da je misija Centra planiranje, standardizacija, organizacija i izvođenje specijalističke obuke, kurseva i seminara u skladu s nacionalnim standardima UN-a, EU, NATO-a i drugih međunarodnih organizacija za lica koja će učestvovati u zajedničkim deminerskim operacijama. Također, u okviru misije Centra je koordinacija i saradnja iz oblasti humanitarnog deminiranja, EOD-a (eksplozivno-ubojita sredstva), zaprečavanja i vojnog deminiranja s drugim međunarodnim centrima za uklanjanje mina.

Među osnovnim zadacima Centra, osim provođenja specijalističkih obuka, izdvajaju se i razvijanje standarda za obuku za eksplozivno-ubojita sredstva, standardi za humanitarno deminiranje, te obučavanja polaznika EOD obuke u prepoznavanju, identifikaciji i procedurama uklanjanja i uništavanja eksplozivnih sredstava u skladu s razvijenim standardima.

Tokom posjete predočena je organizaciono-formacijska struktura Centra, te razvoj i historijat Centra od entitetskih vojski do uspostavljanja CPMD i UNUS Oružanih snaga BiH.

U segmentu obuka Centar organizira i provodi obuke iz oblasti humanitarnog deminiranja i obuke iz oblasti EOD-a, i to za potrebe OSBiH, BHMACH-a, kao i za potrebe policijskih i drugih sigurnosnih agencija u Bosni i Hercegovini.

Bitno je istaći da u sklopu Oružanih snaga BiH Deminerski bataljon posjeduje akreditacije za humanitarno deminiranje po metodama (manuelno deminiranje, mehanička priprema zemljišta, pregiranje) i po sadržaju specifičnih djelatnosti (čišćenje tla, čišćenje objekata, tehničko izvidanje i čišćenje kasetne municije). Također, posjeduje i akreditaciju za upozoravanje na opasnosti od mina, te provođenje obuka uključujući i obuku o primjeni protuminskih standarda UN-a. Istovremeno, Centar posjeduje akreditacije BHMACH-a za izvođenje obuka za sve navedene aktivnosti.

Centar organizira i provodi 14 obuka iz oblasti humanitarnog deminiranja, te pet iz oblasti EOD-a. U periodu od 2016. do 2022. godine Centar je realizirao 39 obuka na kojima je učestvovalo 818 polaznika, i to 607 polaznika iz OSBiH, 69 polaznika oružanih snaga drugih zemalja, te 142 polaznika drugih deminerskih organizacija.

Dakle, tokom posjete, rukovodstvo Centra upoznalo je vojnog povjerenika s realiziranim zadacima u prethodnom periodu u pogledu podrške obukama jedinica OSBiH i drugih institucija, potom uslovima smještaja i boravka na lokaciji, te nastavnim kapacitetima kada je riječ o učionicama i amfiteatru.

Vojni povjerenik i generalni inspektor MOBiH obišli su prostorije s eksponatima, te su imali priliku prisustvovati i praktičnoj obuci na poligonima gdje je upriličen razgovor s profesionalnim vojnim licima na svim lokalitetima izvođenja obuka.

Posebno se ističe značaj međunarodne saradnje Centra u pogledu izgrađenih kapaciteta za pružanje usluga obuka, pri čemu su zalaganje i rad rukovodstva Centra i instruktora prepoznati i ocijenjeni najvišim ocjenama.

Vojni povjerenik očekuje da će se ubuduće posvetiti veća pažnja Centru kroz veću podršku nadležnih, jer se radi o važnoj organizacionoj jedinici u sklopu Oružanih snaga BiH koja je svojim dosadašnjim radom izgradila značajan kredibilitet.

3. Najavljena posjeta Brigadi zračnih snaga i protuzračne odbrane Operativne komande Oružanih snaga BiH

Vojni povjerenik je, 20. 4. 2022, zajedno s generalnim inspektorom Ministarstva odbrane BiH boravio u najavljenoj posjeti Brigadi zračnih snaga i protuzračne odbrane Operativne komande Oružanih snaga BiH, u kasarni "Rajlovac", Sarajevo.

Prilikom posjete održan je informativni brifing kojim je prezentirana misija i lista osnovnih zadataka, organizaciono-formacijska struktura, stanje personala, teškoće, a upriličen je i obilazak bataljona, prostora i hangara, te obavljen razgovor s predstavnicima Brigade i bataljona.

Tokom brifinga poseban akcenat stavljen je na stanje personala, prije svega zbog specifičnih zanimanja koja su vezana za ovu brigadu, te činjenicu da znavljanje personala ne prati dinamiku otpusta. Trenutno su u brigadi upražnjena 182 formacijska mjesta, od čega 101 oficir, 48 podoficira, 18 vojnika i 15 civilnih lica.

Dobna struktura profesionalnih vojnih lica u Brigadi povećava se, na što je skretana pažnja dugi niz godina, a proces školovanja novih kadrova u inozemstvu je dugotrajan. Tako je npr. za kategoriju letača tehničara potrebno oko pet godina osposobljavanja za rad, pa se rješavanje ovog pitanja već sada nameće kao prioritetno za budući normalan rad i funkcioniranje Brigade.

Shodno navedenom može se zaključiti da su posebno otežavajuće okolnosti u radu Brigade postavljene profesionalnih vojnih lica za jedan ili dva čina niže na duži vremenski period, učestali

zahtjevi za promjenu ličnog VES-a, odliv kadrova iz Brigade, dobna struktura personala, te potreba za školovanjem kadrova svih specijalnosti.

Kao sistemski problem ističe se neujednačen model primjene Odluke Vijeća ministara BiH o naknadama za prijevoz od strane komande Brigade i drugih komandi i jedinica u OSBiH i MOBiH, pa se tako za iste relacije utvrđuje različita udaljenost, što opravdano izaziva nezadovoljstvo među profesionalnim vojnim licima u Brigadi.

Također, među teškoćama u pogledu normalnog funkcioniranja brigade izdvajaju se i nizak stepen operativnosti helikoptera svih platformi, kašnjenje u realizaciji plana nabavki, kalendarska i tehnološka zastarjelost helikoptera svih platformi, problemi s nabavkom i remontom dijelova za helikoptere UH-1H, te zastarjelost materijalno-tehničkih sredstava.

Vojni povjerenik smatra da je ovoj brigadi neophodno obezbijediti sva potrebna sredstva i opremu za rad, te prioritarno pristupiti obuci novih kadrova kako bi se stanje personala popravilo s ciljem optimalnog funkcioniranja Brigade. Evidentno je da se radi o dobro organiziranoj Brigadi koja, i s ograničenim resursima, krajnje profesionalno obavlja povjerene zadatke.

Na kraju posjete su vojni povjerenik i generalni inspektor MOBiH obišli Komisiju za prijem profesionalnih vojnih lica u kategoriju podoficira koja je provodila testiranje, te je obavljen razgovor s dvije grupe kandidata.

4. Najavljene posjete Komandi za obuku i doktrinu i Centru za osnovnu obuku Komande za podršku OSBiH

Vojni povjerenik je dva puta, i to 31. 5. 2022. i 16. 11. 2022, zajedno s generalnim inspektorom Ministarstva odbrane BiH boravio u najavljenoj posjeti Komandi za obuku i doktrinu (KoiD) Komande za podršku OSBiH u Travniku, te 16.11.2022. u najavljenoj posjeti Centru za osnovnu obuku u Pazariću (u daljnjem tekstu: COO Pazarić) koji je u sastavu Komande za obuku i doktrinu.

Prilikom posjeta održani su informativni brifinzi kojima su prezentirani: misija, struktura, personalna popunjenost, realizirani zadaci, te poteškoće u radu KOiD-a.

Tokom brifinga istaknuto je da je misija KOiD-a da pruža podršku u planiranju obuke OSBiH, izvodeći osnovnu, kolektivnu i institucionalnu obuku. Također, ovaj proces uključuje i procjenu obučenosti pojedinaca, komandi i jedinica u centrima i na poligonima za obuku, razvoj doktrine, uspostavljanje sistema naučenih lekcija, te izradu prijedloga modernizacije OSBiH, s ciljem postizanja interoperabilnosti i kompatibilnosti komandi i jedinica OSBiH u izvršavanju njihovih misija.

U pogledu personalne popunjenosti istaknuto je da je po formaciji planirano 769 osoba, dok je trenutno popunjeno 619 formacijskih mjesta, a nepopunjeno 150 mjesta ili 19,6%. Udio žena u ukupnom broju popunjenih mjesta je 7,91% uključujući i civilna lica, dok je ukupan broj žena u uniformisanom dijelu 6,4%. Pri tome je 7,2% žena u činu oficira, 4,5% u činu podoficira, 7,1% u činu vojnika, dok je 50% žena među civilima angažiranim u ovoj komandi.

Vojni povjerenik konstatira da je nivo nepopunjenih formacijskih mjesta zabrinjavajući, pri čemu je ovaj broj od posjete, koja je realizirane u maju 2022. godine, u opadanju. Tako kada se uporede brojevi nepopunjenost je sa 116 mjesta povećana na 150, odnosno sa 15% na 19,6%. Također, evidentan je i pad broja žena u oficirskim i podoficirskim činovima, dok je taj broj povećan u kategoriji vojnika, te civilnih lica na radu u OSBiH.

S aspekta teškoća koje u značajnoj mjeri otežavaju izvršavanje misije i zadataka KOiD-a, posebno se ističu:

- učestali zahtjevi za skraćivanje obuka i kurseva,
- provođenje neplanskih aktivnosti,
- nedosljednosti pri upućivanju na obuke kako u pogledu prekobrojnosti vojnika na kursovima stranih jezika, tako i u pogledu upućivanja neadekvatnog personala što se posebno odnosi na niže lične činove u odnosu na potrebne,
- neplanska i neadekvatna logistička podrška: plan potreba i plan nabavki nisu usklađeni, nedovoljno ulaganje u unapređenje infrastrukture, te nedovoljni resursi u pogledu hrane, uniformi, kancelarijskog materijala i sl.,
- te posebno, kao što je već istaknuto, problemi s personalnom popunjenošću pri čemu je izražen i problem prekomjernog broja upućivanja za vršioce dužnosti, te neriješen status polaznika osnovnih kurseva.

Istaknute teškoće su zabrinjavajuće, s njima se rukovodstvo KOiD-a svakodnevno susreće u procesu izvršavanja redovnih aktivnosti, a njihovo rješenje zavisi od viših nivoa komandovanja i rukovođenja. S pravom se postavlja pitanje kako, uz sva ograničenja i stalno nastojanje da se premoste sve teškoće, održati potreban kvalitet obuke profesionalnih vojnih lica.

Tokom posjeta, vojni povjerenik i generalni inspektor prezentirali su aktivnosti institucija koje predstavljaju, obišli trepezarijski prostor, te obavili razgovor s polaznicima kursa za oficire OSBiH. Također, posjetili su i Centar za profesionalni razvoj, te obavili razgovor s polaznicima Komandno-štabnog kursa i ostalim profesionalnim vojnim licima na lokaciji.

Vojni povjerenik na osnovu svih činjenica, utvrđenih tokom posjete, konstatira da je KOiD izuzetno dobro organizirani dio OSBiH s nizom ideja i inicijativa, a sve s ciljem unapređenja procesa obuka i usavršavanja profesionalnih vojnih lica u skladu sa savremenim standardima.

Ove aktivnosti su svakako proces ulaganja u budućnost i priprema profesionalnih vojnih lica za odgovornu i krajnje profesionalnu službu u okviru OSBiH.

U sklopu posjete COO Pazarić izdvajamo da je misija COO organiziranje i izvođenje osnovne vojne obuke s kandidatima za prijem u Oružane snage BiH s ciljem postizanja i ovladavanja osnovnim vojničkim vještinama nivoa 1, te obuka polaznika Primarnog kursa za razvoj vođa. U periodu od 20. 8. 2007. do 1.11.2022. navedene obuke prošlo je 7314 kandidata.

U pogledu personalne popunjenosti istaknuto je da su po formaciji planirane 133 osobe, dok je trenutno popunjeno 105 formacijskih mjesta ili 79%.

Među realiziranim aktivnostima tokom 2022. godine izdvajaju se primarni kursevi za razvoj vođa koje je pohađalo 113 polaznika, osnovne vojne obuke kandidata za oficire – faza I, oficire specijaliste, podoficire specijaliste, te vojnike.

Poseban segment zanimanja vojnog povjerenika tokom posjete bili su uslovi života i rada profesionalnih vojnih lica i polaznika obuka na ovoj lokaciji. Nakon obilaska prostorija vojni povjerenik konstatira da u domenu smještajnih kapaciteta u spavaonicama treba što prije izvršiti izmjene dotrajalih spužvi za krevete, te dotrajalih ćebadi, jastuka i posteljine, a što je teškoća s kojom se već duže vrijeme susreću profesionalna vojna lica i na drugim lokacijama.

Obuke kandidata na lokaciji izvode se u učionicama sa zastarjelom opremom (grafoskop, dotrajale table, klupe i stolice), a samo dvije učionice raspolažu projektorima. Ohrabruje činjenica da će do kraja godine biti uspostavljena jedna multifunkcionalna učionica.

Na lokaciji je grijanje u funkciji, te je isporučena dovoljna količina energenata za grijnu sezonu 2022/2023, što je u odnosu na ranije periode značajan iskorak u stvaranju povoljnih uslova za rad i boravak profesionalnih vojnih lica na lokaciji, te kandidata na obuci.

Na kraju, kao ključna pitanja koja je neophodno riješiti kako bi rad COO-a Pazarić bio optimalan, ističu se potrebe:

1. izvršiti personalnu popunu COO-a na više od 85% od planiranih formacijskih mjesta;
2. uspostaviti videonadzor, adekvatne magacine za skladištenje, te njihovu zaštitu;
3. planirati da lokaciju osiguravaju druge jedinice tokom osnovne obuke vojnika ili da kandidati na obuci osiguravaju lokaciju nakon kvalifikacijskog bojevog gađanja i polaganja zakletve;
4. osigurati snabdijevanje materijalnih sredstava klase I. i IX. za izvršenje zadate misije;
5. podržati realizaciju izrađenih projekata za unapređenje života kandidata na obuci;
6. uspostaviti objekte za slobodne aktivnosti kandidata na obuci, što uključuje i uspostavu kantine;
7. predvidjeti plaćanje participacije za upotrebu strelišta;
8. opremiti ambulantu i sklopiti ugovore s apotekama radi osiguranja lijekova;
9. omogućiti komandantima neposrednu saradnju s lokalnom zajednicom.

POGLAVLJE III.

OSTALE AKTIVNOSTI KOJE JE VOJNI POVJERENIK REALIZIRAO U 2022. GODINI

S ciljem potpunog informiranja o aktivnostima Ureda tokom 2022. godine, navodimo podatke o sastancima vojnog povjerenika, posjetama kasarnama i jedinicama Oružanih snaga BiH, te ostale aktivnosti koje su preduzimane radi obavljanja parlamentarne kontrole rada, s jedne strane, a ujedno i izvršavanja zakonskih ovlaštenja, s druge strane.

Dakle, osim rada po pritužbama, što je primarni zadatak vojnog povjerenika, tokom 2022. godine realiziran je niz drugih aktivnosti, a čiji pregled dajemo hronološki u nastavku.

Januar 2022.

- 11. 1. 2022. vojni povjerenik primio u oproštajnu posjetu komandanta EUFOR-a Aleksandra Platzera;
- 12. 1. 2022. vojni povjerenik prisustvovao božićnom prijemu u Banjoj Luci u organizaciji Ministarstva odbrane BiH;

Februar 2022.

- 1. 2. 2022. radni sastanak vojnog povjerenika s predstavnicima Centra za sigurnosne studije BiH;
- 24. 2. 2022. učešće i prisustvo godišnjoj konferenciji o obuci u OSBiH u Sarajevu;

Mart 2022.

- 9. 3. 2022. posjeta predstavnika Ženevskog centra za upravljanje sigurnosnim sektorom (DCAF) Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH;
- 10. 3. 2022. učešće i prisustvo vojnog povjerenika godišnjoj konferenciji Ministarstva odbrane BiH o upravljanju personalom;
- 15. 3. 2022. radna i terenska posjeta vojnog povjerenika Glavnoj logističkoj bazi u Butilama;
- 17. 3. 2022. vojni povjerenik prisustvovao ceremoniji završetka projekta SAFE – UP, te potpisivanju ugovora između OSCE-a i Ministarstva odbrane BiH o donaciji sredstava;
- 22. 3. 2022. radni sastanak s vojnim atašeima akreditiranim u Bosni i Hercegovini – aktivnosti Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH Parlamentarne skupštine BiH i vojnog povjerenika;
- 23. 3. 2022. radna posjeta vojnog povjerenika Brigadi taktičke podrške u Rajlovcu;

- 30. 3. 2022. radna posjeta vojnog povjerenika BiH 4. pješadijskoj brigadi u Čapljini;
- 31. 3. 2022. radna posjeta vojnog povjerenika 2. pješadijskom bataljonu 4. pješadijske brigade u Bileći;

April 2022.

- 11. 4. 2022. posjeta vojnog povjerenika Centru za protuminsko djelovanje i uništavanje neeksplozivnih ubojitih sredstava (CPMD i UNUS) u Rajlovcu;
- 15. 4. 2022. prisustvo vojnog povjerenika pukovskoj proslavi – 2. pješadijski PUK OSBiH;
- 19. 4. 2022. nastupna posjeta delegacije Štaba NATO-a u BiH – komandantica brigadna generalica Pamela McGah;
- 20. 4. 2022. radna posjeta vojnog povjerenika Brigadi Zračnih snaga i protuzračne odbrane u Rajlovcu;

Maj 2022.

- 12. 5. 2022. prisustvo vojnog povjerenika svečanoj akademiji – 30 godina VRS;
- 15. 5. 2022. prisustvo vojnog povjerenika obilježavanju dana 3. pješadijskog (RS) puka u kasarni „Kozara“, Banja Luka;
- 24. 5. 2022. učešće vojnog povjerenika na 16. godišnjoj konferenciji Generalnog inspektorata MOBiH i inspektora u komandama i jedinicama OSBiH u Sarajevu;
- 31. 5. 2022. posjeta vojnog povjerenika Komandi za obuku i doktrinu OSBiH u Travniku;

Juni 2022.

- 6. 6. 2022. radni sastanak vojnog povjerenika s predstvanicima Komiteta za odbranu i sigurnost Slovačke Republike;
- 7. 6. 2022. prisustvo sastanku Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH i Delegacije Parlamentarne skupštine BiH u PSNATO-a s predstavnicima Štaba NATO-a u Sarajevu;
- 13. 6. 2022. prisustvo vojnog povjerenika otvaranju prvog objekta po standardima rodne ravnopravnosti – Kasarna „Mika Bosnić“ na Manjači, Banja Luka;
- 22. 6. 2022. posjeta članova Parlamentarne komisije za saveznu vojsku Republike Austrije i predstavnika Parlamenta Republike Austrije Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH;
- 28. 6. 2022. prisustvo obilježavanju krsne slave VRS i 3. pješadijskog (RS) puka OSBiH – Manastir „Gomionica“ Banja Luka;
- 30. 6. 2022. posjeta Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika BiH BISALE Tima NATO-a za izgradnju integriteta i izradu priručnika o malom i lakom naoružanju;

Juli 2022.

- 7. 7. 2022. prisustvo vojnog povjerenika obilježavanju Kurban-bajrama – prijem u Ministarstvu odbrane BiH;

Septembar 2022.

- 21. 9. 2022. prisustvo vojnog povjerenika vojnoj vježbi OSBiH – Manjača, Banja Luka;
- 23. 9. 2022. prijem i razgovor vojnog povjerenika s predstavnicima Ambasade Republike Austrije u Bosni i Hercegovini i predstavnikom Nacionalne vojne akademije Republike Austrije;
- 26 – 28. 9. 2022. učešće vojnog povjerenika na radionici za izgradnju integriteta i borbu protiv korupcije u Ministarstvu odbrane BiH u Neumu;
- 30. 9. 2022. prisustvo vojnog povjerenika polaganju zakletve i prijemu 27. klase vojnika u OSBiH u Pazariću;

Oktobar 2022.

- 5. 10. 2022. prijem i razgovor vojnog povjerenika s predstavnikom Slovačke Republike – bivšim ambasadorom Miroslavom Mojžitom;
- 13. 10. 2022. radna posjeta predstavnika Štaba NATO-a u Sarajevu predvođenih komandanticom brigadnom generalicom Pamelom McGah;
- 24. 10. 2022. prisustvo vojnog povjerenika vojnoj vježbi EUFOR-a „Brzi odgovor 22“;
- 24. 10. 2022. prisustvo vojnog povjerenika obilježavanju nacionalnog praznika Republike Austrije;

Novembar 2022.

- 11. 11. 2022. prisustvo vojnog povjerenika slavi vojnih sveštenika OSBiH (Sveti Varnave Hvostanski Ispovjednik – crkva Reljevo);
- 15. 11. 2022. učešće vojnog povjerenika na prijemu u Ambasadi Republike Njemačke (ambasador i vojni ataše);
- 16. 11. 2022. radna posjeta vojnog povjerenika Centru za osnovnu obuku OSBiH u Pazariću;
- 16. 11. 2022. radna posjeta vojnog povjerenika Komandi za obuku i doktrinu OSBiH – Kasarna Travnik;
- 18. 11. 2022. učešće vojnog povjerenika na konferenciji Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH i Agencije za ravnopravnost spolova BiH: „Uloga muškaraca u ostvarivanju ravnopravnosti spolova“ u Parlamentarnoj skupštini BiH;

- 22. 11. 2022. radna posjeta Uredu parlamentarnog vojnog povjerenika komandanta EUFOR-a generala Antona Wesselya sa saradnicima;

Decembar 2022.

- 1. 12. 2022. prisustvo vojnog povjerenika Svečanoj akademiji povodom 17. godišnjice Ministarstva odbrane BiH i Dana Oružanih snaga BiH;
- 7. 12. 2022. prisustvo vojnog povjerenika svečanom događaju u organizaciji Centra za uklanjanje mina u BiH (BHMACH) povodom obilježavanja 20 godina od osnivanja.

